

graf posłużył się rzeczownikiem «קָרָבָן» (ofiara), a w drugim bezokolicznikiem czasownika «קָרַב» (ofiarować) dla wyrażenia identycznej myśli; oba wyrazy mają na końcu przyrostek rzeczownikowy 3. osoby liczby pojedynczej (י):

Kpł 7,15a:	w dniu ofiary jego będzie jedzona	בְּיוֹם קָרְבָּנוֹ יֵאָכַל
Kpł 7,16a:	w dniu ofiarowania jego ofiara jego będzie jedzona	בְּיוֹם הַקָּרִיבוֹ אֶת־זִבְחוֹ יֵאָכַל

Po tej uwadze można zrozumieć, co mówi tekst Jr 31,32:

- był pewien **konkretny dzień** w historii Izraela, w którym **Bóg chwycił Ojców za rękę, aby ich wyprowadzić z ziemi egipskiej**,
- właśnie **w tym konkretnym dniu** Bóg zawarł przymierze z Ojcami Izraela.

A zatem prorok nie mówi tu o przymierzu na Synaju, które nastąpiło wprawdzie dzięki wyprowadzeniu Izraela z Egiptu, ale nie w dniu tego wyprowadzenia, lecz około trzech miesięcy później (por. Wj 19,1nn).

Tę samą myśl tekstu hebrajskiego Jr 31,32a oddał precyzyjnie jego tłumacz na język grecki (*Septuaginta*⁴⁸⁷), a przejął autor Listu do Hebrajczyków (8,9):

31,32 a1: οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἢν διεθέμην τοῖς πατέρασιν αὐτῶν

31,32 a2: ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου

ἐν ἡμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου – w dniu chwycenia Mojego – w dniu, w którym chwyciłem.

Analogiczne wyróżnione wyrażenie⁴⁸⁸ znajduje się jeszcze w Ba 2,28^{LXX}:

καθὰ ἐλάλησας ἐν χειρὶ παιδός σου Μωϋσῆ ἐν ἡμέρᾳ ἐντειλαμένου σου αὐτῷ γράψαι τὸν νόμον σου ἐναντίον υἱῶν Ἰσραὴλ λέγων

Stosownie do słów wypowiedzianych przez sługę twego Mojżesza **w dniu, kiedy kazałeś** mu pisać Prawo Twoje przed obliczem synów Izraela, mówiąc.

Tłumaczenie polskie sekwencji «בְּיוֹם הַחֲזִיקִי בְיָדָם לְהוֹצִיאֵם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם» (Jr 31, 32 b) jako «kiedy **ująłem** ich za rękę, by wyprowadzić z ziemi egipskiej» zawiera czasownik w czasie przeszłym «**ująłem**», przez co cała sekwencja tłumaczenia zdaje się mieć ów dokonany wymiar. Ten koloryt tłumaczenia jest zapewne przyczyną powszechnego dziś odnoszenia czasu zawarcia przymierza (Jr 31,32 a) do czasu zawarcia przymierza na Synaju⁴⁸⁹, do czasu, gdy Bóg, dokonawszy ujęcia za rękę ojców, doprowadził ich pod tę Bożą górę.

⁴⁸⁷ W *Septuagincie* w *BibleWorks 6.0* werset ten występuje jako 38,32.

⁴⁸⁸ Szukano za pomocą *BibleWorks 6.0*, dając w Command Center dla BGM: 'עו@* *3 *@vpamg*

⁴⁸⁹ Por. przypis do Jr 31,32 w *Biblii Tysiąclecia*⁴.